

Prof. dr hab. Józef Górniewicz

Recenzja dorobku naukowego i dydaktyczno - organizacyjnego Pani dr Jolanty Pułki ubiegającej się o uzyskanie stopnia doktora habilitowanego nauk społecznych w dyscyplinie pedagogika.

Tytuł osiągnięcia naukowego - „Edukacja spersonalizowana i wychowanie dzieci i młodzieży w środowisku szkolnym (podejście transwersalnie - transgresyjne)”.

Recenzja przygotowana dla Rady Dyscypliny - Pedagogika Uniwersytetu Śląskiego.

Uwagi ogólne

Pani dr Jolanta Pułka w roku 2001 ukończyła studia magisterskie na kierunku pedagogika o specjalności pedagogika resocjalizacyjna w Uniwersytecie Jagiellońskim. Napisała, pod kierunkiem Pana Prof. dr hab. Stanisława Palki, pracę dyplomową pt. „Komunikowanie niewerbalne w procesie kształcenia w szkole średniej”. W latach 2001 - 2007 odbywała studia doktoranckie w Instytucie Pedagogiki Uniwersytetu Jagiellońskiego. Przygotowała rozprawę doktorską pt. „Uwarunkowania pozycji społecznej dzieci z zaburzeniami w zachowaniu”. Promotorem pracy był Pan Prof. dr hab. Bronisław Urban, recenzentami zaś prof. prof. Joanna Danilewska oraz Andrzej Węgliński. Rada Wydziału Filozoficznego UJ w lutym 2007 roku nadała Jej stopień doktora nauk humanistycznych w dyscyplinie pedagogika.

W latach 2010 - 2011 Pani dr Jolanta Pułka podjęła studia podyplomowe z zakresu zarządzania projektami badawczymi oraz komercjalizacji wyników badań. Uzyskała zatem kompetencje do występowania z wnioskami badawczymi do uprawnionych podmiotów finansujących badania naukowe. Posiada także wiedzę o tym, jak pozyskiwać środki finansowe z danych gromadzonych w toku badań. Ich wyniki mogą służyć różnym podmiotom społecznymi i gospodarczym. Posiadają swoją wartość rynkową.

Kandydatka do stopnia doktora habilitowanego jest członkiem Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego od roku 2002 oraz krakowskiego oddziału Polskiej Akademii Nauk - od 2016 roku.

Charakterystyka dorobku naukowego

Pani dr Jolanta Pułka opublikowała, jak pisze w swoim autoreferacie, 42 prace naukowe, w tym 38 po uzyskaniu stopnia naukowego. Na ten dorobek składa się jedna monografia współautorska (wraz z Panią Prof. dr hab. Ewą Wysocką), 5 monografii wieloautorskich, w których habilitantka pełniła rolę współredaktora. Opublikowała ponadto 4 artykuły w czasopiśmie naukowych znajdujących się na liście Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, jeden artykuł w czasopiśmie spoza listy, a także 17 rozdziałów pomieszczonych w pracach zbiorowych. Jednak naliczyłem tylko 12 opracowań autorskich. Reszta publikacji była przygotowana z innymi badaczami. Trudno jest zatem określić rzeczywisty wkład habilitantki w rozwój dyscypliny.

Do tej listy należy dodać jeszcze dwa raporty z badań ewaluacyjnych, 3 materiały zamieszczone w czasopiśmie popularno – naukowym, dwa eseje oraz dwa raporty z analizy dokumentacji badawczej. Owe 9 prac nie zostało ujętych w wykazie tekstów, za które ich autor uzyskuje punkty.

Habilitantka zdobyła łącznie 171 punktów w ocenie parametrycznej za publikacje naukowe..

Liczba cytowani wynosi 4, a Indeks Hirscha – 1.

Pani dr Jolanta Pułka uczestniczyła w 32 konferencjach naukowych, w tym międzynarodowych. Na tych spotkaniach wygłosiła łącznie 18 referatów. W swojej karierze naukowej odbyła dwie wizyty studyjne. Celem pierwszej z nich były uczelnie i szkoły publiczne w Finlandii. Drugie spotkanie zagraniczne odbyło się w USA.

Habilitantka zrealizowała też kilka spotkań w ramach programu Erasmus i Erasmus plus. Była w Szwecji i Finlandii. Tematyka tych spotkań badaczy z różnych krajów europejskich dotyczyła problematyki uczenia się przez całe życie. Pełniła tutaj rolę zagranicznego wykładowcy akademickiego.

Z danych ujętych w autoreferacie wynika, że Pani dr Jolanta Pułka uczestniczyła w pracach koncepcyjnych i realizacji 7 projektów badawczych. Wraz z Panią Prof. Ewą Wysocką przygotowywała narzędzia diagnostyczne do rozpoznania zainteresowań i predyspozycji uczniów w młodszym wieku szkolnym. Uczestniczyła również w projekcie „Kompetentny doradca zawodowy – podnoszenie kwalifikacji zawodowych doradców zawodowych i nauczycieli”.

Otrzymała dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Społecznego na doskonalenie kompetencji nauczycieli oraz praktycznego przygotowania kandydatów na nauczycieli. Brała udział w działaniach związanych z projektem „Szkoły skoncentrowanej na uczniach jak też w programie edukacyjnym – „Strażnik przyrody” sfinansowanego z budżetu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Z tego krótkiego przeglądu wynika, że żaden ze wskazanych projektów nie był finansowany z instytucji powołanych przez Rząd Polski do finansowania projektów naukowych (NCN, NCBR). Zatem habilitantka nie ma doświadczenia w pozyskiwaniu środków na projekty badawcze i organizację zespołów naukowych w rozumieniu przepisów ustawy o nauce i szkolnictwie wyższym, chociaż ukończyła specjalistyczne studia podyplomowe zarówno z zarządzania projektami badawczymi jak i z zakresu komercjalizacji wyników badań naukowych.

Zasadnicze osiągnięcia naukowo – badawcze

Pani dr Jolanta Pułka w swoim autoreferacie wskazała na cztery obszary podejmowanych przez siebie badań.

Pierwszy z nich dotyczy problematyki „Funkcjonowania społecznego dziecka w środowisku szkolnym – pedagogika braku i niedostatku (podejście patogenetyczne). Autorka twierdzi, że już w okresie studiów zainteresowała się funkcjonowaniem społecznym dziecka, jego relacjami z rówieśnikami jak i osobami dorosłymi. Badła pozycję społeczną oraz kreśliła wizerunek dzieci z zaburzeniami w zachowaniu. Analizowała skrajne pozycje w hierarchii społecznej – osoby będące gwiazdami socjometrycznymi, jak i ich przeciwieństwo – czyli dzieci odrzucone od grupy. W toku realizacji projektu naukowego poszukiwała czynników różnicujących członków grup

rówieśniczych. Stwierdziła, że dzieci wyróżniające się spośród innych posiadają dodatkowe kompetencję związane z wyjątkowymi sprawnościami sportowymi, poczuciem humoru, zdolnościami przywódczymi, czy kreatywnością. Obok takich elementów jak status ekonomiczny rodziny, pozycja społeczna rodziców, czy przynależność religijna owe podmiotowe właściwości decydowały o pozycji danej jednostki w grupie rówieśniczej.

Istotnym ustaleniem w toku badań było potwierdzenie zjawiska „przesunięcia socjalizacyjnego”. Mechanizm ten szczegółowo opisał Prof. Zbigniew Kwieciński. Zespół badaczy pod kierownictwem Profesora prowadził od końca lat siedemdziesiątych XX wieku badania podłużne na dużej populacji mieszkańców Torunia. Socjologowie i pedagodzy społeczni odkryli kilka istotnych zjawisk i procesów społecznych dokonujących się w toku przemian politycznych i cywilizacyjnych w okresie przełomu tysiąclecia. Jednym z nich było dostrzeżenie zjawiska przedłużenia się okresu wchodzenia w dorosłość młodych pokoleń Polaków. Przyczyny tego procesu tkwią w mass mediach, silnie oddziałujących na dzieci i młodzież, presji wywieranej przez rówieśników, w zmianach w zachowaniach społecznych pod wpływem treści zamieszczonych w przepastnych bazach internetu.

Drugi obszar badawczy dotyczy problematyki „edukacji i wychowania w szkole – nastawienia względem siebie, innych i świata, postawy twórcze, pedagogika wzrostu i rozwoju (podejście salutogenetyczne)”. Takie zestawienie zagadnień, niezwykle szerokie może sugerować na powierzchowność w sferze naukowego rozpoznania tych spraw. Autorka wskazuje na źródło inspiracji w tym zakresie. Przyjmuje jako punkt wyjścia do analizy problematyki badawczej założenia pedagogiki wzrostu i rozwoju zaproponowane w naukach społecznych przez Prof. Krzysztofa Szmidta i jego zespół badawczy.

Habilitantka oddzielnie traktuje edukację w szkole oraz wychowanie szkolne. To pierwsze określenie zapewne dotyczy procesów dydaktycznych, nauczania, uczenia się, samokształcenia. Natomiast wychowanie rozumiane jest jako oddzielna sfera działalności szkoły. Badaczka stara się wskazać w swoich tekstach na związki między tymi sferami aktywności nauczycieli.

Odrębnym problemem zawartym w tym zestawie zagadnień rozpatrywanych przez Panią dr Jolantę Pułkę jest zaakcentowana współpraca z Profesorem Ewą Wysocką. Powstało kilka wspólnych prac naukowych oraz opracowań związanych z przygotowaniem zestawu narzędzi diagnostycznych służących do pomiaru potencjałów rozwojowych tkwiących w poszczególnych osobach. Dotyczy to szczególnie predyspozycji zawodowych, zainteresowań poznawczych, poszukiwania właściwości twórczych czy zdolności specjalnych jednostki. Habilitantka uczestniczyła w dużym projekcie badawczym, którego wyniki zostały opisane w kilku pracach zwartych i licznych artykułach obu badaczek, albo każdej z nich z osobna.

Trzeci obszar problemowy wskazany w autoreferacie obejmuje zagadnienia „projektowania programów edukacyjnych, wychowawczych, profilaktycznych dla dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym – pedagogika alternatywna (podejście transwersalne). Tutaj badaczka przywołuje kilka swoich publikacji poświęconych na analizowanie nowych rozwiązań w obszarze wspierania dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym poprzez kształtowanie ich kompetencji społecznych.

W tym obszarze badań mieszczą się też prace dotyczące analizy zagadnień ekologicznych, związanych z ochroną przyrody, opracowania przygotowane na zlecenie władz dwóch parków narodowych dotyczące zarówno określenia podstaw naukowych do powstania ścieżki dydaktycznej jak też uzasadnień do włączenia owych szczególnych

miejsc do systemu edukacji otwartej i alternatywnej dla systemu szkolnego. Pani dr Jolanta Pułka przygotowała i zrealizowała z zespołem współpracowników projekt pt. „Przyjaciel parku narodowego” współfinansowany przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie oraz projekt „Modelowanie postaw prospołecznych dzieci w młodszym wieku szkolnym” współfinansowany przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. W efekcie powstał „Program Strażnik Przyrody Górczańskiego Parku Narodowego”.

Habilitantka wykorzystała w toku opracowywania zarówno programu wychowawczego jak i badań weryfikacyjnych na koncepcji stymulacji rozwoju i nowego podejścia do kształcenia Prof. Janusza Gniteckiego oraz programów profilaktycznych Prof. Zbigniewa Gasia.

Czwarty obszar problemowy został zatytułowany „Szkoła – środowisko i przestrzeń rozwoju uczniów i nauczycieli – pedagogika społeczna (podejście transwersalno – transgresyjne). Pomieszczono tutaj prace dotyczące przemian współczesnej szkoły. Badaczka wsparła swoją koncepcję na ustaleniach zespołu kierowanego niegdyś przez Prof. Józefa Kuźmę, a dotyczącego określenia założeń programowych „Szkoły Promującej Rozwój Dziecka”. Autorka przywołuje maksymę wygłoszoną przez lidera tego zespołu głoszącą to, że „szkoła jako uniwersalna instytucja społeczno – edukacyjna albo będzie się szybko zmieniać, albo przestanie być potrzebna”. Podkreśla się tutaj otwartość systemu na promocję nowości, zarówno w sferze programowej, jak też diagnostycznej, profilaktycznej oraz zmian w systemie przygotowania nauczycieli do pełnienia nowych ról w zmiennym świecie społecznym.

Z analizy materiału umieszczonego w autoreferacie oraz w załączonych do wniosku publikacji naukowych wynika, że habilitantka podejmuje wiele różnorodnych zagadnień naukowych. Niektóre są tylko zasygnalizowaniem problematyki, inne zostały ujęte w bogate w treści projekty pedagogiczne. Interesujące są nazwy podejść badawczych w danej grupie spraw stanowiących podstawowy obszar analiz teoretycznych i dociekań poprzez organizację procesów badawczych. Jednak najważniejsze prace były dziełem wspólnym dwóch lub więcej autorów i nie sposób określić wkładu autorskiego kandydatki do stopnia doktora habilitowanego.

Najważniejsze osiągnięcie naukowe

Pani dr Jolanta Pułka jako osiągnięcie naukowe wskazała na zestaw kilku prac ujętych w jeden cykl zatytułowany „Edukacja spersonalizowana i wychowanie dzieci i młodzieży w środowisku szkolnym (podejście transwersalno – transgresyjne). Wchodzą tutaj trzy dzieła (1. Monografia współautorska pt. „Szkoła stymulująca czy hamująca rozwój osobowości uczniów? Zmiana nastawień życiowych w toku edukacji szkolnej” (współautor Ewa Wysocka), Kraków 2018, 2. Artykuł pt. „W stronę fińskiej edukacji – inspiracje dla kształcenia studentów kierunków nauczycielskich” zamieszczony w pracy zbiorowej pod redakcją J. Kuźmy i J. Pułki – Ku dobrej szkole skoncentrowanej na uczniach, Kraków 2014, 3. Artykuł pt. „postawy twórcze versus odtwórcze młodego pokolenia. Refleksje na kanwie wybranych idei i badań” zamieszczony w pracy zbiorowej pod redakcją B. Śliwerskiego i A. Rozmusa, Kraków – Rzeszów 2018 (współautorka Ewa Wysocka).

W tym zestawieniu tylko jedna praca jest w pełni autorska.

Habilitationka w swoich tekstach proponuje holistyczne podejście do szkolnej edukacji, W Jej przekonaniu władze oświatowe koncentrują swoją działalność przede wszystkim na dwóch kategoriach uczniów – tych ujawniających w toku nauki deficyty rozwojowe oraz dzieciach szczególnie uzdolnionych kierunkowo. W przekonaniu badaczki zaniedbany jest sektor ucznia przeciętnego, nie sprawiającego ani problemów w nauce, ani problemów wychowawczych.

Autorka proponuje edukację spersonalizowaną, skoncentrowaną na konkretnych uczniach, nie tylko tych, którzy sprawiają kłopoty nauczycielom zarówno pod względem nieakceptowanego w środowisku zachowania, czy ujawniających ogromne deficyty w sferze poznawczej. Należy dostrzegać wszystkich uczniów i rozwijać ich potencjały rozwojowe. Szkoła powinna nie tyle rekonstruować społeczną rzeczywistość, ile raczej promować różnorodność, ukazywać wielowymiarowość rzeczywistości i wielobarwność postaw ludzkich, a także promować osiągnięcia twórcze poszczególnych jednostek. System edukacyjny powinien podążać za zmianami dokonującymi się we współczesnym świecie. Przywołuje w tekście koncepcję Pierra Bourdieau zmiany społecznej i przemocy symbolicznej jako istotną przesłankę teoretyczną dla własnych analiz materiału empirycznego.

Najważniejszym dziełem Pani dr Jolanty Pułki przedłożonym do oceny recenzentów jest monografia współautorska pt. „Szkoła stymulująca czy hamująca rozwój osobowości uczniów? Zmiana nastawień życiowych w toku edukacji szkolnej”, Kraków 2018, Oficyna Wydawnicza Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza – Modrzewskiego, s. 328 (współautorka – Prof. Ewa Wysocka).

Praca składa się ze wstępu, sześciu rozdziałów merytorycznych, zakończenia, bibliografii i aneksów.

Rozdział pierwszy pt. „Środowisko wychowawcze a rozwój człowieka” zawiera podstawowe informacje dotyczące środowiska życia jako wyznacznika rozwoju człowieka, przeglądu stanu badań nad podstawowymi środowiskami rozwoju człowieka jak: szkoła, rodzina i grupa rówieśnicza. W tekście zawarto także uwagi dotyczące dalszych elementów środowiska życia – lokalnego i globalnego istotnie wpływających na ludzką egzystencję.

Rozdział drugi dotyczy zagadnienia roli szkoły w stymulowaniu i hamowaniu rozwoju osobowości uczniów. Autorki ujmują to zagadnienie z kilku perspektyw teoretycznych oraz metodycznych. Ujęcie teoretyczne zawiera idealny obraz szkoły, z kolei ujęcie empiryczne jest realnym podejściem do oceny działalności tej instytucji. Badaczki dokonują charakterystyki instytucji szkoły jako środowiska życia człowieka znajdującego się w pewnej fazie swojego rozwoju. Uznają, że owa instytucja społeczna jest niezwykle ważna w życiu ludzi.

Treścią rozdziału trzeciego jest problematyka osobowości jednostki jako systemu przekonań o sobie, świecie i relacji ze światem. Autorki określają wskaźniki dojrzałej osobowości. Uznają, że jest ona rezultatem rozwoju w poszczególnych środowiskach społecznych oraz działań samodzielnie podejmowanych przez jednostkę. Szczegółowiej omawiają koncepcję dojrzałej osobowości zaproponowaną w literaturze psychologicznej przez Seymoura Epsteina. Ta propozycja teoretyczna stała się podstawą przygotowania zestawu narzędzi diagnostycznych wykorzystanych zarówno w praktyce poradniczej jak też w badaniach empirycznych przeprowadzonych na dużej próbie.

Według amerykańskiego psychologa struktura dojrzałej osobowości wyrasta z analizy potrzeb podstawowych i przekonań związanych z umacnianiem samooceny. Jest to koncepcja „Ja” i przekonanie o tym, w jakim stopniu jednostka czuje się osobą

wartościową, kompetentną, dobrą i godną miłości albo też przeciwnie ma poczucie niskiej wartości samej siebie, wydaje się być niekompetentną, złą i niegodną miłości.

Kolejną ważną potrzebą podstawową jest kontakt z innymi, nawiązanie i podtrzymywanie relacji społecznych. I tutaj mamy przekonania dotyczące tego, w jakim stopniu ludzie są godni zaufania, bywają pomocni i korzystnie oddziałują na samopoczucie danej osoby, albo też odwrotnie bywają niegodni zaufania, jak też zagrażają poczuciu bezpieczeństwa jednostki i wywołują u innych spore napięcie emocjonalne.

Istnieje też potrzeba stabilnego, spójnego systemu reprezentacji doświadczeń zwanych z koncepcją życia. Przejawia się ona w przekonaniu o tym w jakim stopniu życie jest sensowne, przewidywalne, kontrolowane i sprawiedliwe albo też bezsensowne, nieprzewidywalne, niekontrolowane i niesprawiedliwe.

Seymour Epstein wskazał także na potrzebę uzyskiwania przyjemności i unikania bólu zarówno fizycznego jak i egzystencjalnego. Jest to koncepcja świata, która ujawnia się poprzez przekonanie co do tego, w jakim stopniu świat jest źródłem przyjemności i bezpieczeństwa lub też przeciwnie poczucia bólu i zagrożenia.

Amerykański psycholog rozwinął teorię osobowości, której zręby już przed ponad sześcioma dekadami zaproponował belgijski uczyony Joseph Nuttin. On to bowiem określił osobowość człowieka jako relację „Ja” - świat. „Ja” było źródłem energii życiowej, a świat był przez ową energię wchłaniany i zawłaszczany stając się stałym elementem w życiu człowieka.

Czwarty rozdział zawiera metodologiczne podstawy badań własnych, zaś kolejne dwa są dosyć gruntownym sprawozdaniem z przeprowadzonych badań.

Pierwsza część analizy zebranego materiału empirycznego dotyczy zagadnienia wskazywania etapów rozwojowych w kontekście systemu nastawień życiowych czyli przekonań o sobie, świecie i relacji ze światem. Część druga - wyczerpująca treść rozdziału szóstego obejmuje zagadnienia związane z analizą zmiennej - miejsce zamieszkania badanych osób a system nastawień życiowych, przekonań o sobie, świecie i relacji ze światem.

Badania zostały przeprowadzone na próbie ponad 400 osób - uczniów różnych typów szkół we wszystkich województwach Polski. W każdym województwie objęto szkoły z miasta powyżej 100 tysięcy mieszkańców, z miasta powiatowego średniej wielkości do 100 tysięcy mieszkańców oraz szkoły ze środowiska małomiasteczkowego i wiejskiego. Uzyskano w ten sposób 48 kategorii analitycznych.

W badaniach poddano wnikliwej analizie cztery kategorie przekonań uczniów znajdujących się w wieku szkolnym. Pierwszym z nich były nastawienia intrapersonalne, a szczegółowiej zbadano poziom i wymiary samooceny. Drugi czynnik brany pod uwagę przez badaczki to nastawienia interpersonalne, a zatem dokonano oceny funkcjonowania człowieka w relacjach społecznych. Kolejnym elementem był ukształtowany obraz świata, czyli sensowność, organizacja i przychylność świata społeczno - kulturowego. Czynnikiem ostatnim poddanym analizie w badaniach empirycznych był obraz świata w percepcji uczniów, przede wszystkim zaś kontrola i sprawczość, albo wyuczona bezradność. Autorki analizowały te cztery kategorie w odniesieniu do etapów rozwojowych człowieka pojmowanych tutaj jako różne etapy szkolnej edukacji. Inną zmienną było miejsce zamieszkania badanych osób.

Z badań wynika, że w toku edukacji formalnej uczniów następuje regres w zakresie stymulacji rozwoju. Samoocena wykazuje niewielką, ale jednak trwałą zmianę regresywną. Inny czynnik brany pod uwagę przez obie badaczki, czyli relacje interpersonalne wykazały największą dynamikę zmian, ale te okazały się niekorzystne

dla uczniów. Z każdym kolejnym etapem formalnej edukacji przyrastały sytuacje konfliktowe. Dzieci w kolejnych klasach wchodziły w relacje negatywne. Wskazywano na brak autorytetu i należytego wsparcia ze strony osób dorosłych zarówno nauczycieli jak i rodziców.

Obraz świata badanych osób zmieniał się z pozytywnego we wczesnych etapach rozwojowych na negatywny, na ostatnim etapie kształcenia szkolnego. Badani wskazywali na negatywne zjawiska społeczne, nie dostrzegali sensu w działalności ludzi, nie dostrzegali przychylności innych w stosunku do własnych potrzeb. Uważali, iż ten świat jest nieprzewidywalny, bez jasnej wizji przyszłości, skonfliktowany w relacjach międzynarodowych jak i społecznych na poziomie jednego państwa. Świat jawił się jako zły i zasługiwał też na złe traktowanie przez dorastającą młodzież.

Natomiast w obrazie życia, jak piszą autorki ocenianej monografii występowały podobne tendencje. Uczniowie nie dostrzegali sensowności świata, nie budowali pozytywnej wizji rozwoju społecznego i ekonomicznego. Wskazywali na negatywne zjawiska z zakresu ochrony przyrody, rozwoju gospodarczego opartego na wykorzystywaniu dóbr natury w sposób nadmierny i marnotrawienie zasobów ekonomicznych, rzeczowych jak i intelektualnych.

Analizie poddano także cztery kategorie przekonań o sobie, innych, świecie i życiu według miejsca zamieszkania badanych uczniów. Przyjęto tutaj koncepcję rozwoju ekologicznego Urie Brofenbrennera. Założono, iż osoby wywodzące się w mniejszych miejscowości mają bardziej pozytywne nastawienie do siebie, innych ludzi, świata i życia w tymże świecie. Wyniki badań potwierdziły ową hipotezę.

Ostateczny obraz funkcjonowania szkoły w środowisku lokalnym okazał się niekorzystny. I chociaż władze polityczne państwa nieustannie dążą do zmiany systemu oświaty, wprowadzając reformy strukturalne i programowe, opracowując założenia nowego modelu kształcenia kandydatów na nauczycieli to jednak wizerunek szkoły w świadomości uczniów, nauczycieli, rodziców i przedstawicieli innych kręgów społecznych jest niepokojący.

W podsumowaniu swoich rozważań autorki przyjęły taki oto wniosek z badań. Człowiek musi na nowo określić zarówno formę jak sposób tworzenia samego siebie. Musi odejść od tradycyjnego postrzegania ucznia jako osoby pełniącej jakieś role społeczne, często bezrefleksyjnie. Zostały mu one narzucone przez system społeczny oraz edukacyjny. Musi też przejść przez konieczny etap eksperymentowania w życiu, uczenia się nowych ról i określania wizji przyszłości. Proponowany jest natomiast model człowieka autorskiego. Tworzy on samego siebie w sposób refleksyjny i transgresyjny. Wówczas świadomie określa on kierunki własnego rozwoju i nieustannie próbuje przekraczać swoje ograniczenia. Stawia nowe, coraz wyższe cele rozwojowe w wielu obszarach aktywności społecznej i kulturowej.

Praca jest napisana zgodnie z obowiązującymi zasadami metodologicznymi. Zawiera bogatą treść, wiele danych, korelacji między zmiennymi, interesującą koncepcję ogólną oraz poprawnie formułowane wnioski z badań. Jest interesująca także pod względem formalnym i językowym. Szkoda tylko, że nie jest to praca samodzielna kandydatki do stopnia doktora habilitowanego.

Działalność dydaktyczna i organizacyjna

Pani dr Jolanta Pułka prowadzi zajęcia dydaktyczne z zakresu pedagogiki na wielu kierunkach nauczycielskich w macierzystej uczelni. Przede wszystkim przygotowuje programy dydaktyczne dla studentów kierunku pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna, a także na pedagogice specjalnej w obszarze kształcenia kandydatów do pracy w instytucjach resocjalizacyjnych.

Habilitantka ponadto prowadzi zajęcia z projektowania pedagogicznego, projektowania działalności resocjalizacyjnej, profilaktyki społecznej oraz z metodologii badań społecznych. Zakres zadań obejmuje kwestie z pedagogiki społecznej, specjalnej i ogólne zagadnienia metodologiczne. Pod kierunkiem Pani dr Jolanty Pułki studenci przygotowali 86 prac licencjackich oraz 56 magisterskich. Brała także udział w egzaminach dyplomowych w roli recenzenta (123 studentów).

Kandydatka do stopnia doktora habilitowanego opiekuje się studentami realizującymi praktyki zawodowe i pedagogiczne. Łącznie ponad tysiąc osób odbyło takie praktyki. Studenci krakowskiej uczelni wyjeżdżają na praktyki zagraniczne, a studenci innych szkół wyższych z państw europejskich odbywają takie praktyki w Polsce. Pani dr Jolanta Pułka jest Pełnomocnikiem Dziekana Wydziału do spraw Praktyk. Pełni również opiekę dydaktyczną nad studentami Koła Naukowego Pedagogów. Zorganizowała Piknik Rodzinny w Parku Jordana w Krakowie w ramach współpracy uczelni z władzami miasta.

Habilitantka pełni wiele różnych ról w środowisku akademickim. Jest członkiem rady wydziału, pełnomocnikiem dziekana ds. praktyk. Uczestniczyła w pracach koncepcyjnych i wdrożeniowych z zakresu Krajowych Ram Kwalifikacji. Posiada zatem duże doświadczenie w pracy dydaktycznej, wychowawczej oraz organizacyjnej.

W roku 2014 otrzymała wyróżnienie za pracę naukową i dydaktyczną, w 2016 Brązowy Krzyż Zasługi, zaś w roku 2017 Nagrodę dydaktyczną. Jest to efekt ewaluacji dokonanej przez studentów krakowskiej uczelni.

Konkluzja

Pani dr Jolanta Pułka jest doświadczonym nauczycielem akademickim i cenionym propagatorem wartości nauki. Od 2001 roku realizuje zajęcia dydaktyczne oraz pełni różnorodne funkcje w strukturze organizacyjnej Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza - Modrzewskiego.

I chociaż, jak pisze w swoim autoreferacie, zrealizowała 7 projektów badawczych, to jednak nie uzyskała dofinansowania z instytucji centralnych (NCN, NCBR), a jedynie z Europejskiego Funduszu Społecznego na realizację projektów szkoleniowych oraz z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego na projekty popularyzujące naukę. Nie ma zatem doświadczenia w konstruowaniu zespołów badawczych oraz kierowania pracami poszczególnych członków grupy w działalności naukowej.

Najtrudniej jest ocenić Jej wkład w rozwój badań naukowych z zakresu pedagogiki. Habilitantka była tylko współautorem monografii naukowej pt. „Szkoła stymulująca czy hamująca rozwój osobowości uczniów? Zmiana nastawień życiowych w toku edukacji szkolnej”, Kraków 2018, współredaktorem pięciu prac zbiorowych i współautorem wielu artykułów naukowych. Biorąc pod uwagę, że inne osoby, jak na przykład Pani Prof. Ewa Wysocka opracowali koncepcję prowadzenia badań naukowych, zestaw narzędzi diagnostycznych wykorzystanych w tychże badaniach okazuje się, że i pomysł i sposób realizacji był nie własny. Zatem wkład habilitantki w tym zakresie ograniczył się

do technicznego przeprowadzenia badań i współredagowania tekstu jako raportu z badań. Trudno wskazać tutaj na samodzielność w badaniach i publikowaniu ich wyników. Podobnie rzecz się ma z innymi pracami naukowymi, w których habilitantka pełniła rolę współautora.

I chociaż wysoko cenię prace ujęte w zestawie najważniejszych dzieł naukowych przesłanych do oceny recenzentów to nie potrafię wskazać oryginalnego wkładu habilitantki, a jest to najważniejszy element w ocenie Jej dorobku naukowego.

Warunek drugi dotyczący istotnej aktywności naukowej został w znacznym stopniu spełniony. Kandydatka do stopnia doktora habilitowanego opublikowała 38 prac. Nie przygotowała jednak monografii autorskiej, a zaledwie cztery artykuły zostały opublikowane w czasopismach naukowych. Większość prac została przygotowana jako rozdziały w monografiach wieloautorskich.

Zatem nie popieram wniosku Pani dr Jolanty Pułki o uzyskanie stopnia doktora habilitowanego nauk społecznych w dyscyplinie pedagogika. Podstawa prawna – Ustawa o tytule i stopniach naukowych oraz tytule i stopniach w zakresie sztuki z dnia 14 marca 2003 r. z późniejszymi zmianami (art. 16).

16